

Eurytmihøyskolen etterlyser norske studenter!

Sissel Jenseth, Dialogos

Foto: Sindre Kinnerød

Sentrale personer ved Den norske Eurytmihøyskole (f.v.): Ragnhild Fretheim, Marianne Tvedt og rektor Coralee Schmandt.

Sist høst opplevde Eurytmihøyskolen i Oslo det merkelige at de ikke fikk noen studenter fra Norge, ei heller fra Norden eller Mellom-Europa. I stedet kom de nye studentene fra Russland, Nepal, Kina og USA. – Dette er en svært spesiell situasjon, sier Marianne Tvedt. Hun er en av de tre som i dag utgjør lærerkollegiet på høyskolen, og hun ber oss etterlyse både norske og nordiske studenter til høsten 2011.

Jeg er invitert opp i fjerde etasje på Berle hvor Den Norske Eurytmihøyskole har sine administrative lokaler, for å snakke om denne situasjonen. Og vi begynner med det mest opplagte, men også det vanskeligste spørsmålet: Hvorfor søker ingen nordiske og mellom-europeiske studenter seg til Eurytmihøyskolen i Oslo? Særlig fordi den norske skolen er ett

av få tilbud i verden som har godkjent bachelorgrad i eurytmi, en fireårig utdanning. Nytt i 2011 er et ettårig studietilbud som vil gi 60 studiepoeng.

Hvorfor søker ikke ungdommene?

Bernard Lievegoed¹ sa engang at når han spurte et ungt menneske om hva det ville bli i verden, stilte han alltid tre spørsmål.

Hva har du lyst til? Hva kan du (egenskaper og talenter)? Hva vil du egentlig med livet ditt? Disse spørsmålene har fortsatt gyldighet når det gjelder ungdommens valg. I tillegg spør de også hvilke arbeidsmuligheter som finnes, hvordan er lønnsforholdene og de personlige utviklingsmulighetene.

Coralee Schmandt, som er høyskolelektor og eurytmihøyskolens rektor, mener at en student som vurderer eurytmiutdanning vil finne tilfredsstillende svar på flere av disse spørsmålene. I fremtiden vil det være gode jobbmuligheter hos de mange steinerskolene og barnehagene, ikke bare i Norge, men i hele verden. Likeledes vil behovet for helseeurytmi og sosialeurytmi være stigende, spesielt når samfunnet oppdager hvilke oppbyggende livskrefter som finnes i eurytmien. Som utøvende eurytmist og scenekunster vil de færreste kunne leve av kunsten sin, men dette gjelder også andre kunstneriske utdannelser. Samtidig

¹ *Biografiarbeite*, Flensburger Hefte, Nova Förlag, 1995.

vil den være en viktig bagasje og et tyngdepunkt i ens personlige utvikling, uansett hva man velger videre i livet. I eurytmien arbeider man spesielt med de kreftene i legemet som er knyttet til det livgivende og harmoniserende, livsfølelsen, som sirkulasjon og kretsløp, rytmer og åndedrett.

Noe vesensaktig

– Kanskje står vi i dag midt i en overgangstid. Bølgen av begeistring for eurytmien som levde i Norden på 1970- og 80-tallet har lagt seg, sier Marianne Tvedt. Selv minnes hun sin begeistring da hun første gang så eurytmi som universitetsstudent i Bergen, og Steinerskolen viste operaen «Orfeus og Eurydike» i Grieghallen! Hun fikk se noe hun aldri hadde sett før; 15-20 ungdommer beveget seg sammen i smidige, samstemte bevegelser. De fremstod ikke som enkeltindivider, men som noe vesensaktig, og de fremstilte vesener i underverdenen. Man kunne se at ungdommene beveget seg ut fra et annet prinsipp enn den fysiske kroppslighet. Dette ble styrende for hennes videre valg, og hun startet på eurytmiutdannelsen i Järna, like sør for Stockholm. Her var det den gang et blomstrende antroposofisk utdanningsmiljø, og mange av studentene fra dengang arbeider i dag i steinerskolene, barnehagene og på de helsepedagogiske institusjonene. Men i løpet av de neste 10-15 årene vil mange gå over i pensjonistenes rekker, og da vil det være vanskelig å dekke behovet for nyutdannede eurytmister.

– Det er denne situasjonen vi nå søker å forhindre, sier Marianne. Men hvor finner vi de «nye» unge eurytmistudentene?

Nedgang flere steder

– Men hvem kjenner til eurytmien i dag? spør jeg.

– I alle fall de mange steinerskoleelevene. Siden 1970-80-årene har det gått mange tusen elever på steinerskolene i Norge, som i dag teller 33. Men svært få av disse har søkt seg videre til eurytmiutdanningen. Mange oppdager først senere i livet hvilke fortrinn de har fått gjen-

nom eurytmien, både kroppslig og sjelelig, det være seg evne til konsentrasjon, koordinering, balanse, romfølelse og sosial kompetanse, men også som støtte i fag som matematikk, språk og musikk. Kanskje har elevene tatt dette for gitt og trodd at slik var det for alle? Denne type resultater måles jo ikke i samfunnet. Dermed får ikke eurytmifaget den status som det fortjener, verken blant elevene eller foreldrene.

– Selv om det i dag finnes en bølge av nyåndelighet i samfunnet, virker det heller ikke som om noen derfra har oppdaget eurytmien, sier Marianne. – Det er rart, for gjennom en fordypning i eurytmi vil man få innsikt i livskref-

Studenter i sving på Berle

Hva er eurytmi?

Eurytmi er ekspressive bevegelser hvor man forbinder seg med formkrefter som er usynlige for øyet. Men om man f.eks. taler en lyd inn i belyst røyk i et ellers mørklagt rom, så vil man kunne se differensierte bevegelsesmønstre. Det er disse mønstrene/bevegelsene som eurytmisten arbeider med. Man spiller på lag med noe usynlig som samtidig er helt konkret fordi det er knyttet til språket og til viljeskreftene. Både utøveren og tilskueren kan bli vår disse formkreftene gjennom eurytmien. Lovmessighetene som finnes både i språk og musikk, blir synliggjort. Dette er en spirituell prosess som vekker til live kunstneriske skapende krefter.

Eurytmisten skolerer sin egen skikkelse; man «stemmer sitt instrument» og blir det instrumentet som man selv spiller på. Å få grep om eurytmien kan skje på to måter; det ene er å lytte til hva gesten sier og slik forbinde seg med lydens indre kvalitet. Det andre skjer ved å imaginere en stemning og så reagere eller svare på denne med en geberde. Eurytmi er derfor ikke en forutsigbar reaksjon på musikk eller diktning, men en sannferdig indre lyttende opplevelse som kommer til uttrykk gjennom bevegelse.

Den som arbeider med eurytmi øver opp fornemmelsen for ens iboende livskrefter, også kalt eteriske krefter. Man bearbeider og bevisstgjør seg denne livskraften, de formdannende kreftene, de som alle mennesker er skapt ut i fra. Vi bruker benevnelsen eterlegeme. Eurytmiens bevegelser virker dirkete inn på den som gjør eurytmi. Man kan oppleve en energitilstrømning og føle seg forfrisket. De eteriske kreftene er menneskets oppbyggende krefter. Dette kan sees med det blotte øye hos et barn kontra det aldrende mennesket. Et barn har runde former, er «fylt ut» – det er så og si fylt av livskraft. Derfor leges et brukket ben fort hos et barn. Men hos det aldrende menneske ser man at livskreftene er svakere. Ved å gjøre eurytmi kan man erfare en foryngelsesprosess. Dette er også vist gjennom forskning innenfor helseeurytmien.

tene, som er en viktig basiskunnskap uansett i hvilken retning man vil spesialisere seg. Men det er ikke bare i Norge at interessen blant de unge er avtagende. To utdannelser i Danmark og en i Sverige er lagt ned, og utdannelsen i Järna har svært få studenter. Det skjer også en tilbakegang i studenttallet andre steder i den vestlige verden, mens i det tidligere Øst-Europa er interessen økende. Det samme skjer i Kina hvor flere av studentene våre kommer fra.

Offentlig godkjenning

– Det spesielle er at dette skjer akkurat nå som skolen både formelt og faglig står så godt rustet, sier Ragnhild Fretheim. Hun har vært tilknyttet Den Norske Eurytmihøyskole siden begynnelsen av 90-tallet. Skolen ble etablert i Moss i 1983 av Eva Lunde, som var den store pioneren, sammen Jürgen Kraft. I 1987 tok Margrethe og Trond Solstad over ansvaret, både kunstnerisk ledelse og drift, og i 1994 ble skolen flyttet til Berle Antroposofisk Arbeidssenter på Frogner. Dette innebar en stor dugnadsinnsats, og det var også Margrethe og Trond som stod i spissen for det omfattende arbeidet som måtte gjøres da Kvalitetsreformen innen høyere utdanning ble fremmet på begynnelsen av 2000-tallet. Den Norske Eurytmihøyskole fikk offentlig godkjent bachelorgrad i 2005, som et profesjonsrettet fireårig heltidsstudium med 240 studiepoeng (ECTS). Denne godkjenningen innebar også en rekke krav til lærerstaben, blant annet krav om mastergrad samt en førstelektorstilling. Videre må det drives kunstnerisk forsknings- og utviklingsarbeid ved skolen. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) gir godkjenningen, og de foretar jevnlig revisjon for å sjekke om kvaliteten er tilfredsstillende. Senest høsten 2009 var skolen gjennom en slik runde.

Voksen og selvstendig

– Høyskolen er nå gått inn i sitt 28. år og er godt voksen, sier Ragnhild. Den står på egne ben og «eier seg selv». Arbeidet som er nedlagt i fagplanen har ført til at skolen er blitt selvstendig, og den er i dag løst fra enkeltpersoner. I 2007 ble Margrethe Solstad bedt om å komme til Sveits som leder av *Seksjo-*

nen for språkkunst, musikk og eurytmi ved Goetheanum, og Coralee Schmandt overtok som rektor. Hun hadde da vært ved skolen i ett år. Marianne Tvedt kom inn i kollegiet i 2007. I dag danner de det faglige teamet og fordeler oppgavene seg imellom. Og med den godt utviklede fagplanen som ble utarbeidet for Eurytmihøyskolen i 2003, kan de gi studentene en solid eurytmisk grunnutdannelse.

– Men det er ikke tvil om at alle kvalitetskravene som vi er pålagt tærer på ressursene i et lite kollegium, sier Marianne. Blant annet må de ha flere formaliserte utvalg og grupper. Ofte er det de samme personene som sitter alle steder! Også fokuset kan lett forandre seg når alt skal kvalitetssikres og sjekkes, og dette er ikke minst en utfordring for åndsfriheten. Men i dagens samfunn vil det være umulig å drive utdanning uten offentlig godkjenning. Personlig arbeider Marianne med sitt mastergradstudium som er en del av et videreutdanningprogram for skolens lærere.

– Det er et inspirerende arbeid, men det kan røyne på til tider når dette kommer i tillegg til

alt annet. Oslo Eurytmiensemble er en annen fast del av skolens virksomhet. Ensemblet ble i sin tid opprettet av Margrethe Solstad, har hatt turnéer både i inn- og utland, og bidrar dessuten med større og mindre forestillinger ved ulike anledninger.

Språk og musikk

Utdannelsen ved Eurytmihøyskolen har hovedvekt på den kunstneriske og sceniske utøvelsen. Det legges vekt på norsk språk og diktekunst innen lydeurytmien og språkforming, og derfor er det viktig å få flere norske og nordiske studenter. Også engelsk og tysk poesi benyttes. Toneurytmi er det andre store hovedfaget som understøttes gjennom korsang og musikk lære. Periodevis undervises det i bl.a. kunsthistorie, anatomi og modellering, mens antroposofiundervisning gis ukentlig. Arbeidet i den eurytmiske utøvelsen varierer fra lystige rim og regler til dramatiske scener, og også den musikalske spennvidden er stor, fra enkle pianostykker til større symfoniske verk. Som avslutning det siste semesteret gir

studentene en åpen publikumsforestilling over sentrale tema innen eurytmien, både solistisk og i forskjellige grupperinger.

I forhold til det pedagogiske og kunstneriske arbeidet har den tyske Alanus Hochschule für Kunst und Gesellschaft, Fachbereich Eurythmie et mentorforhold til Den Norske Eurytmihøyskole.

Nytt ettårig studium

Fra høsten 2011 tilbyr Eurytmihøyskolen et introduksjonsår som gir 60 studiepoeng og rett til studielån og studentbolig.

– Dette er en mulighet for studenter som er usikre på om eurytmiutdannelsen er noe for dem, sier Coralee. Etter ett år kan de avslutte og gå videre til andre fag på andre høyskoler, eller de kan fortsette. En gruppe som vi tror kan ha glede av dette tilbudet, er steinerskolelærere. De kan benytte sitt friår til å utvikle seg gjennom eurytmistudiet. Da spiller alder mindre rolle, men for det fireårige bachelorstudiet anbefaler vi at studentene er mellom 20 og 35 år. Særlig etter førti års alder vil det være for vanskelig å tilegne seg den bevegeligheten som eurytmien krever. Det blir rett og slett for krevende både for studenten – og læreren. Men det finnes åpne kveldskurs for alle som ønsker en innføring.

Studieåret ved Eurytmihøyskolen går fra august til juni, og søknadsfristen er 15. april.

Yrkesmuligheter

Den fireårige bachelorgraden ved Eurytmihøyskolen kan danne grunnlag for kunstnerisk scenevirksomhet som solist eller ved å knytte seg til et av de mange eurytmiensem-

ble rundt om i verden. Utdannelsen kan også benyttes innen teater og dans. Gjennom utdannelsen får studentene også innsikt i eurytmiens idégrunnlag og i pedagogisk metodikk, som gir undervisningskompetanse i eurytmi i steinerbarnehager og steinerskoler. Studentene har årlig undervisningspraksis ved en steinerskole i studietiden. Det har vist seg at noen eurytmister senere velger å bli klasse- lærere.

Ønsker man å bli helseeurytmist, kreves en deltidsutdanning som går over 2 år. I Norden tilbys dette studiet i Järna, men også i Tyskland, England og Sveits fins det helseeurytmiutdannelse. Helseeurytmien er en del av det antroposofisk medisin- og terapitilbudet, og er godt innarbeidet ved mange steinerskoler. Denne formen for bevegelsesterapi kan hjelpe frem og styrke de helbredende krefter i mennesket. Som helseeurytmist kan man starte egen praksis, arbeide i tilknytning til antroposofiske legesentre, på steinerskoler eller helsepedagogiske institusjoner.

Også bedrifts- og sosialeurytmien er et voksende arbeidsfelt. Den er utviklet av Annemarie Ehrlich, som holder videreutdanningskurs rundt omkring i verden. Hun har også vært fast gjestelærer ved Eurytmihøyskolen. Sosialeurytmi blir brukt for å styrke en persons selvbilde og sosiale evner, men også for å utligne ensidige bevegelser og dempe stress bl.a. på arbeidsplasser.

Eurytmistforbundet er et fritt yrkesforbund som har litt over 100 medlemmer. Det kreves en fullverdig 4-årig grunnutdanning i eurytmi for å bli medlem. Ω

